

เอกสารเพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี **ชุดความรู้ การพัฒนาที่ดิน**
และเทคโนโลยี

สำนักนิเทศและถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การจัดการดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์เพื่อเพิ่มผลผลิตพืชผัก

ลักษณะดินและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
ปลูกผักเป็นที่ราบ ไม่มีน้ำท่วมขังได้ง่าย มีน้ำเพียงพอใช้ตลอดฤดูกาล ดินที่เหมาะสมเป็นดินร่วนมีความอุดมสมบูรณ์สูง มีการระบายน้ำและการถ่ายเทอากาศดี มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 6.0-6.5 ดินล่างไม่ควรเป็นชั้นของดินดาน เพราะจะทำให้น้ำซึมผ่านไม่สะดวก พืชอาจเหี่ยวเฉาได้ในกรณีที่มีฝนตกหนักหรือให้น้ำมากเกินไป

การเลือกพันธุ์พืชผัก เลือกพันธุ์ที่มีความต้านทานต่อศัตรูพืช ปราศจากเชื้อโรค ผลผลิตสูง และมีคุณภาพตรงตามที่ต้องการ รวมทั้งเลือกพันธุ์ที่เจริญเติบโตดีเหมาะสมกับฤดูปลูก และสภาพดินฟ้าอากาศที่ปลูก ให้แช่เมล็ดพันธุ์ผักในน้ำอุ่นที่มีอุณหภูมิ 50-55 องศาเซลเซียส นาน 10-15 นาที จะช่วยกำจัดเชื้อโรคพืชและเป็นการกระตุ้นให้เมล็ดพันธุ์งอกได้สม่ำเสมอ ช่วยลดปริมาณการใช้เมล็ดพันธุ์

การเตรียมดิน

1. ทำการปรับระดับพื้นที่ให้ราบเรียบไม่เป็นแอ่งขังน้ำ ไถเตรียมดินด้วยการไถตะ 1 ครั้ง ตากดินทิ้งไว้ 7 วัน เพื่อกำจัดแมลงโรคและวัชพืช แล้วการไถพรวน 1 ครั้ง จะทำให้ดินมีเนื้อละเอียดร่วนซุยเหมาะแก่การปลูกพืชผัก ในพื้นที่ที่มีปัญหาวัชพืชและเคยมีศัตรูพืชระบาดอย่างรุนแรงมาก่อนควรจะตากดินทิ้งไว้อีก 7 วัน แล้วไถพรวนอีกครั้งหนึ่ง

2. หลังจากนั้นให้ทำการร่องกว้างประมาณ 1.5 เมตร สูงประมาณ 25-30 เซนติเมตรเป็นอย่างน้อย จะช่วยในเรื่องการระบายน้ำ ระยะระหว่างร่อง 30-50 เซนติเมตร ให้หว่านปุ๋ยหมัก อัตรา 4 ตันต่อไร่ หรือปุ๋ยคอก 2 ตันต่อไร่ให้ทั่ว พื้นที่ผสมคลุกเคล้าให้เข้ากับดิน

3. ฉีดพ่นปุ๋ยอินทรีย์น้ำที่ผลิตจากสารเร่งชุปเปอร์
พต.2 อัตรา 5 ลิตรต่อไร่ (เจือจาง 1:500) เพื่อเพิ่มธาตุอาหารและเป็นสารเร่งการเจริญเติบโตแก่พืชและจุลินทรีย์ดิน

4. หว่านเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมเชื้อสาเหตุโรคพืชที่ผลิตจากสารเร่งชุปเปอร์ พต.3 อัตรา 100 กิโลกรัมต่อไร่เพื่อป้องกันโรครากเน่าและโคนเน่าในช่วงแรกที่ปลูกแล้วจึงปลูกพืชผัก

กรมส่งเสริมการเกษตร
ศูนย์ปฏิบัติการ

www.ddd.go.th

การจัดการดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์เพื่อเพิ่มผลผลิตพืชผัก

วิธีการปลูก จะแตกต่างกันตามชนิดของพืชผัก โดยแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทที่ต้องเพาะกล้าก่อนแล้วจึงย้ายปลูก

จะเป็นพวกเมล็ดมีขนาดเล็ก ต้องการการดูแลรักษาระยะต้นกล้ามากกว่าพืชผักชนิดอื่นๆ เช่น กะหล่ำดอก กะหล่ำปลี ผักกาดขาว มะเขือเทศ เป็นต้น แปลงเพาะกล้ามีขนาดกว้าง 1 เมตร สูง 10 เซนติเมตร อาจปลูกโดยการหว่านเมล็ดผักให้สม่ำเสมอ อย่านำให้แน่นเกินไป หรือโรยเมล็ดตามร่องเล็กๆบนแปลงเพาะ แต่ละร่องห่างกัน 15-20 เซนติเมตร หลังจากนั้นเกลี่ยดินกลบบางๆ และใช้ฟางข้าวคลุมดินแล้วรดน้ำ ควรให้น้ำกล้าผักวันละ 2 ครั้ง เมื่อกำลังกล้าอายุได้ 1-2 สัปดาห์ ให้ถอนต้นกล้าอ่อนแอเป็นโรคและต้นที่อยู่ชิดกันทิ้ง กล้าที่เหมาะสมจะย้ายปลูกควรมีใบจริง 3-5 ใบ

2. ประเภทที่หว่านเมล็ดลงในแปลงได้เลย จะเป็นพวกมีอายุสั้น โตเร็ว มีระยะปลูกถี่ เมล็ดหาง่าย และราคาถูก เช่น ผักชี ผักกาดเขียว กวางตุ้ง คะน้า สามารถปลูกได้ 2 วิธี คือ

2.1 โดยหว่านเมล็ดกระจายทั่วแปลง คลุมด้วยฟางบางๆ และรดน้ำเป็นฝอยละเอียดให้ทั่วแปลง เมื่อต้นกล้าออกและมีใบจริงประมาณ 1-2 ใบ ให้เริ่มถอนแยกโดยเลือกต้นกล้าที่แข็งแรงไว้ และจัดระยะปลูกให้พอเหมาะ

2.2 โดยการโรยเป็นแถววิธีนี้จะประหยัดเมล็ดพันธุ์ได้มากกว่าวิธีหว่าน โดยโรยเมล็ดให้เป็นแถวในร่องลึก 0.5-1 เซนติเมตร เมื่อต้นกล้าออกให้ถอนต้นที่อ่อนแอและเบียดชิดกันทิ้ง

3. ประเภทที่ใช้ปลูกเป็นหลุม จะเป็นพวกที่มีเมล็ดโต เช่น ถั่วฝักยาว ถั่วลันเตา แตงกวา พักทอง มะระ ผักกาดหัว เป็นต้น โดยหยอดเมล็ดตามหลุมปลูกที่เตรียมไว้

หลุมละ 2-3 เมล็ด ลึกประมาณ 1.2-2.5 เซนติเมตร กลบด้วยดิน เมื่อต้นกล้ามีใบจริงประมาณ 2 ใบ ให้ถอนต้นที่อ่อนแอทิ้งเหลือไว้หลุมละ 1 ต้น

การดูแลรักษา

1. หลังกจากปลูกผักแล้วให้ใช้ฟางข้าวอัตรา 1 ตันต่อไร่ คลุมดินระหว่างแถวของพืชผักที่ปลูกเพื่อรักษาความชื้น ควบคุมวัชพืช และเมื่อฟางข้าวสลายตัวจะช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน

2. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ฉีดพ่นปุ๋ยอินทรีย์น้ำอัตรา 2 ลิตรต่อไร่ (เจือจาง 1:1,000) ทางใบและลำต้นหรือรดลงดิน ให้ทำในตอนเช้าหรือหลังจากฝนตกและให้อย่างสม่ำเสมอทุก 7 วัน จนเก็บเกี่ยวผลผลิตจะช่วยเร่งการเจริญเติบโตของรากพืช เพิ่มการขยายตัวของใบ การยึดตัวของลำต้น และส่งเสริมการออกดอกและติดผลดีขึ้น

3. ในกรณีที่มีการใส่ปุ๋ยเคมีให้ทำการแบ่งใส่ 2 ครั้งเท่าๆกัน ครั้งแรกหลังปลูกผักไปแล้ว 3 สัปดาห์หรือหลังจากย้ายกล้าปลูกแล้ว 7 วัน ครั้งที่สองหลังจากครั้งแรก 2-3 สัปดาห์ หรือเมื่อผักเริ่มออกดอกติดผลให้โรยรอบๆต้นหรือโรยบางๆระหว่างแถว อย่านำให้ชิดโคนต้นและพรวนดินกลบและรดน้ำตาม

4. การให้น้ำ ควรรดน้ำอย่างสม่ำเสมอในช่วงเวลาเช้าและเย็น ไม่รดตอนแดดจัด อย่านำปล่อยให้แห้งแปลง

การจัดการดินหลังเก็บเกี่ยว

หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว ให้กลับกลบเศษพืชผักลงดินและปล่อยให้ย่อยสลาย 7 วัน แล้วจึงเตรียมดินดั่งที่ได้กล่าวมาแล้วเพื่อปลูกพืชผักครั้งต่อไป

การจัดการดินเพื่อปลูกพืชผักโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์จะสามารถลดอัตราการใช้ปุ๋ยเคมีลงได้ประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ และสามารถเพิ่มผลผลิตได้ประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการเดิมของเกษตรกร

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

- สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1-12
- กรมพัฒนาที่ดิน ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กทม 10900 โทร 0-2579-8515

หรือที่